

Barn och skolnämndens arbetsutskott

§30

Dnr BSN 2024-252

Översyn av Norrtälje kommuns förskolestruktur – Herrängs förskola Beslut

Barn- och skolnämndens arbetsutskott lämnar ärendet utan eget ställningstagande till barn- och skolnämnden.

Sammanfattning av ärendet

Norrtälje kommun är till ytan stor och frågan om förskolestruktur är komplex med ett antal tätorter och en relativt stor landsbygd. Det ställer krav på en kontinuerlig analys och anpassning efter de förhållande som råder och den utveckling som bedöms komma att ske inom de olika områdena. Såväl nyetablering som utveckling och ibland avveckling av förskoleenheter blir naturligt inslag i detta arbete, allt efter hur utvecklingen av barnantalet sker och de mönster som vårdnadshavare har i valet av förskola. Ibland påverkas förskolan även av förändringar i grundskolans struktur, där en etablering eller en avveckling kan komma att ge effekter på förskolans enheter.

Det finns idag ett stort utbud av förskolor med både kommunal och enskild huvudman, olika storlek och pedagogisk inriktning. Detta är positivt, det skapar valmöjligheter och målet är att ett brett utbud ska kvarstå. Men i vissa fall kan en avveckling ändå komma att föreslås. Skälen kan vara flera, till exempel vikande barnantal, överetablering av förskolor i ett område vilket minskar möjligheten för alla huvudmän/enheter i närheten att bedriva en effektiv verksamhet, problematik kopplad till lokalerna (till exempel att en närliggande skola lagts ner eller att lokalerna inte är ändamålsenliga) eller att läget försvårar rekrytering och planering av förskolans verksamhet med därmed medföljande arbetsmiljöproblematik.

För Herrängs förskola är de huvudsakliga utmaningarna ett starkt vikande barnantal. I dagsläget är sex barn inskrivna vid förskolan. Till hösten 2024 är det ett barn som slutar och börjar i förskoleklass. Bedömningen är att det förutom detta kommer att ske mindre rörelser in och ut från förskolan, och uppskattningen är att det kommer vara fem inskrivna barn på förskolan under hösten 2024. Barnantalet bedöms således alltså komma att vara lägre än tio under överskådlig tid.

Det finns ingen indikation på att barnantalet kommer att stiga ytterligare inom överskådlig tid. Detta gör att verksamheten inte fullt ut kan bedrivas i enlighet med läroplanens intentioner, vilket leder till att barnen inte ges möjlighet att ta del av och utvecklas inom en förskoleverksamhet. Om barngruppen blir kraftigt begränsad utmanas möjligheten för barnen att samspela med kamrater i liknande ålder, intresse och utvecklingsfas. För att kunna möta målet med gemensamma lekar behöver det finnas barn som kan utmana och stimulera varandra. Erfarenheter i förskolorna är att när det blir för få barn begränsas kontaktytorna och det finns en risk för utanförskap i det lilla sammanhanget.

En så pass liten verksamhet som Herrängs förskola skapar även en svårighet att bemanna och driva förskolan på ett sätt som medger en väl fungerande arbetsmiljö med kollegialt utbyte och tid för kompetensutveckling. Verksamheten blir sårbar vid sjukdom och semestrar och rekrytering av såväl ordinarie personal som vikarier blir en utmaning. Förskolan i Herräng ligger dessutom i direkt anslutning till nedlagda Herrängsskolan, vilket ställer krav på investeringar i syfte att kunna använda skollokalerna för alternativa ändamål eller avyttra dessa.

Herrängs förskola förslås därför avvecklas med sista verksamhetsdag 31 december 2024. Samtliga barn kommer att erbjudas förtur till plats på angivna kommunala förskolor i Hallstavik och det finns även möjlighet att ställa sig i kö till andra förskolor.

En barnkonsekvensanalys har genomförts som visar att de eventuella negativa effekter som finns för barnen i form av resväg vägs upp av fördelarna med att komma till en större verksamhet med större utvecklingsmöjligheter. De ekonomiska konsekvenserna av förslaget bedöms vara i linje med god ekonomisk hushållning och Norrtälje kommuns mål om en sund och långsiktig ekonomi i balans. Riskerna i genomförande bedöms kunna hanteras inom ramen för verksamheten.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande Översyn av förskolestrukturen - Herräng - Reviderad 20240502

Beslutande sammanträde

Yrkanden

Robert Beronius (L) yrkar att man lämnar ärendet utan eget ställningstagande till barn- och skolnämnden.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om barn- och skolnämndens arbetsutskott kan besluta i enlighet med Robert Beronius (L) ändringsyrkande, och finner att barn- och skolnämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med förslaget.

Beslutet ska skickas till

Rektor Herrängs förskola

Avdelningschef förskolan

Skolchef förskolan

Avdelningen för kvalitetsutveckling och strategisk planering

Barn- och elevadministrationen

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Förvaltning och avdelning

Handläggare: Magnus Lindblå
Titel: Avdelningschef kvalitetsutveckling och strategisk planering
E-post: magnus.lindbla@norrtalje.se

Till: Barn- och skolnämndens arbetsutskott

Översyn av Norrtälje kommuns förskolestruktur – Herrängs förskola

Förslag till beslut

1. Barn- och skolnämnden beslutar att Herrängs förskola avvecklas med sista verksamhetsdag 31 december 2024.
2. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningsförvaltningen att genomföra avvecklingen.
3. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningsförvaltningen att säga upp hyreskontraktet på förskolans lokaler enligt kommunens interna rutiner.
4. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningsförvaltningen att omedelbart stänga valbarhet av/kö till förskolan.
5. Barn- och skolnämnden uppdrar åt barn- och utbildningsförvaltningen att erbjuda berörda barn en placering på någon av de angivna kommunala förskolorna med start från och med 1 januari 2025. Barnen som har placering i Herräng erbjuds förtur i kön till Gottsta eller Lindens förskolor enligt vårdnadshavares önskemål.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Norrtälje kommun är till ytan stor och frågan om förskolestruktur är komplex med ett antal tätorter och en relativt stor landsbygd. Det ställer krav på en kontinuerlig analys och anpassning efter de förhållande som råder och den utveckling som bedöms komma att ske inom de olika områdena. Såväl nyetablering som utveckling och ibland avveckling av förskoleenheter blir naturligt inslag i detta arbete, allt efter hur utvecklingen av barnantalet sker och de mönster som vårdnadshavare har i valet av förskola. Ibland påverkas förskolan även av förändringar i grundskolans struktur, där en etablering eller en avveckling kan komma att ge effekter på förskolans enheter.

Det finns idag ett stort utbud av förskolor med både kommunal och enskild huvudman, olika storlek och pedagogisk inriktning. Detta är positivt, det skapar valmöjligheter och målet är att ett brett utbud ska kvarstå. Men i vissa fall kan en avveckling ändå komma att föreslås. Skälen kan vara flera, till exempel vikande barnantal, överetablering av förskolor i ett område vilket minskar möjligheten för alla huvudmän/enheter i närheten att bedriva en effektiv verksamhet, problematik kopplad till lokalerna (till exempel att en närliggande skola lagts ner eller att lokalerna inte är ändamålsenliga) eller att läget försvårar rekrytering och planering av förskolans verksamhet med därmed medföljande arbetsmiljöproblematik.

För Herrängs förskola är de huvudsakliga utmaningarna ett starkt vikande barnantal. I dagsläget är sex barn inskrivna vid förskolan. Till hösten 2024 är det ett barn som slutar och börjar i förskoleklass. Bedömningen är att det förutom detta kommer att ske mindre rörelser in och ut från förskolan, och uppskattningen är att det kommer vara fem inskrivna barn på förskolan under hösten 2024. Barnantalet bedöms således alljämt komma att vara lägre än tio under överskådlig tid.

Det finns ingen indikation på att barnantalet kommer att stiga ytterligare inom överskådlig tid. Detta gör att verksamheten inte fullt ut kan bedrivas i enlighet med läroplanens intentioner, vilket leder till att

barnen inte ges möjlighet att ta del av och utvecklas inom en förskoleverksamhet. Om barngruppen blir kraftigt begränsad utmanas möjligheten för barnen att samspela med kamrater i liknande ålder, intresse och utvecklingsfas. För att kunna möta målet med gemensamma lekar behöver det finnas barn som kan utmana och stimulera varandra. Erfarenheter i förskolorna är att när det blir för få barn begränsas kontaktytorna och det finns en risk för utanförskap i det lilla sammanhanget.

En så pass liten verksamhet som Herrängs förskola skapar även en svårighet att bemanna och driva förskolan på ett sätt som medger en väl fungerande arbetsmiljö med kollegialt utbyte och tid för kompetensutveckling. Verksamheten blir sårbar vid sjukdom och semestrar och rekrytering av såväl ordinarie personal som vikarier blir en utmaning. Förskolan i Herräng ligger dessutom i direkt anslutning till nedlagda Herrängsskolan, vilket ställer krav på investeringar i syfte att kunna använda skollocalerna för alternativa ändamål eller avyttra dessa.

Herrängs förskola förslås därför avvecklas med sista verksamhetsdag 31 december 2024. Samtliga barn kommer att erbjudas förtur till plats på angivna kommunala förskolor i Hallstavik och det finns även möjlighet att ställa sig i kö till andra förskolor.

En barnkonsekvensanalys har genomförts som visar att de eventuella negativa effekter som finns för barnen i form av resväg vägs upp av fördelarna med att komma till en större verksamhet med större utvecklingsmöjligheter. De ekonomiska konsekvenserna av förslaget bedöms vara i linje med god ekonomisk hushållning och Norrtälje kommuns mål om en sund och långsiktig ekonomi i balans. Riskerna i genomförande bedöms kunna hanteras inom ramen för verksamheten.

Ärendet

Beskrivning

Norrtälje kommun är till ytan stor och frågan om förskolestruktur är komplex med ett antal tätorter och en relativt stor landsbygd. Utifrån kommunen senaste befolkningsprognos från januari 2024 framgår att den avmattning som noterades i prognosen för 2023 fortsätter, vilket ställer krav på fortsatt analys för att fatta beslut kring hur förskolestrukturen bör utvecklas. I det preliminära befolkningsantalet för sista december 2023 noteras även att tillväxten under året som gått varit betydligt långsammare än vad som då prognostiserades. Den senaste prognosen visar på en mycket långsam tillväxt av antalet barn i förskoleålder i Norrtälje kommun under den kommande tioårsperioden.

En annan komplexitet återfinns i förskolornas placering. Fyra skolor i kommunen har avvecklats under den senaste tioårsperioden, och i deras närhet ligger förskolor som även de påverkas av minskade barngrupper, en utveckling som inte ser ut att vända under den kommande tioårsperioden.

Förskolan i Herräng ligger i direkt anslutning till nedlagda skolan. Det är en tydlig trend av att antalet förskolebarn minskar i området. Befolkningsprognosen för perioden från 2024 till 2033 i området kring Hallstavik har en tydlig trend att antalet barn i hela området minskar under prognosperioden. Några av barnen på Herrängs förskola går i dagsläget deltid på förskolan och det medför att beläggningen är ojämn under dagen. Det försvårar möjligheten att få till en bra verksamhet. Det finns barn som har behov av heltidsförskola som under året bytt till annan förskola för att få fler kamrater att samspela med under dagarna.

För Herrängs förskola är de huvudsakliga utmaningarna ett starkt vikande barnantal. Antalet inskrivna barn är i april 2024 sex, varav ett barn går över till förskoleklass hösten 2024. Det finns ingen indikation på att barnantalet kommer att stiga inom överskådlig tid. Barnantalet bedöms således allttjämt komma att vara lägre än tio.

Inskrivna barn	2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023		2024		Antal 6 år
	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	Apr.	Okt.	
Herräng	19	21	25	18	23	19	20	13	14	11	12	13	11	7	6	5	1

Vid analys av närvaron på Herrängs förskola noteras ett mönster där det under dagen är färre barn närvarande. Orsaken är att det i grunden är mycket få barn och några av dem går dessutom korta dagar på förskolan. Detta förstärker ytterligare bilden av den mycket begränsade formen av förskola som kan bedrivas på en enhet med ett litet barnantal. Situationen riskerar bli en ren omsorgsvariant, istället för förskola enligt intentionerna i Skollagen. I den aktuella analysen noteras även att det är låg sjukfrånvaro hos barnen, men när sjukfrånvaro tas in i bilden förstärks dock trenden ytterligare.

Användningen av paviljongen vid Gottsta förskola kommer att upphöra 2024 och den tas bort senast sommaren 2024. Trots den minskningen finns det i dagsläget gott om platser i Hallstavik, platser finns bland annat på fristående Almerska villan och kommunala förskolorna Linden och Gottsta. Det är några av barnen som är inskrivna på förskolan i Herräng som har gångavstånd till förskolan idag och enstaka som har några kilometer att ta sig dit.

Förskolan och skolans tomter sitter ihop och gör att hela skollokalen i Herräng finns kvar i Norrtälje kommuns lokalbank. Skollokalen är i dagsläget inte möjlig att avyttra då fastigheterna är ihopkopplade med varandra. Hyreskostnaden för förskolelokalen är inte den mest kostnadsdrivande i sig utan påverkar mer hela kommunens ekonomi då skolans lokaler står oanvända.

Analys av förutsättningar för att driva Herrängs förskola

Förskolor med ett så litet barnunderlag som Herräng möter flera olika utmaningar. Uppdraget inom förskolan är att följa läroplanen, vilket blir svårt med ett litet antal barn eftersom verksamheten bygger på lärande i grupp. På små enheter finns det få kamrater för barnen att samverka med, och det kan vara svårare att hitta kamrater som utvecklar varandra. Detta beskrivs närmare i avsnittet om förskolans läroplan nedan. Det blir även utmaningar i med en stor del ensamarbete på förskolan med endast en medarbetare på plats. Det ger en låg beredskap vid olyckshändelser eller tillbud både som de sker bland barnen på plats eller hos en medarbetare som insjuknar eller gör sig illa. Ensamarbete är en ökad risk och som är betydligt fler timmar på en mycket liten förskola än en något större enhet.

Det är även en stor utmaning för små förskolor med bemanning och kompetensförsörjning och det är extra känsligt vid personalfrånvaro. Det svårt att rekrytera till små enheter, särskilt utbildade förskollärare. Ensamarbete är vanligt förekommande på en förskola med bara en till två kollegor. Det är svårt att upprätthålla ett utvecklat systematiskt kvalitetsarbete då det inte går att organisera så att arbetslaget inom en avdelning kan samlas tillsammans under dagtid. Det är inget godtagbart alternativ att schemalägga arbete för kvalitetsarbete under kvällstid när barnen gått hem. För att bygga en organisation som kan säkra kvaliteten i en förskolas verksamhet över tid är grunden en stabil bas av kompetenta medarbetare. I verksamheten är det därför önskvärt med en sådan volym att arbetslaget kan byggas med tre förskollärare. Om en medarbetare då slutar i verksamheten finns det två kvar som kan svara för kontinuitet och långsiktighet i kvalitetsarbetet. För att kunna bygga arbetslag om tre förskollärare bör det finnas minst 35 barn på förskolan, och arbetslaget kompletteras då även med barnskötare.

Som huvudman har Norrtälje kommun ett stort ansvar att ge medarbetare bra förutsättningar för uppdraget och det är en utmaning på små enheter som Herräng. Några exempel på detta är till exempel mattransport och städning. Mattransport sker dagligen men kostnaden blir omotiverat hög per portion. En möjlighet kan vara att ändra till en transport per vecka så att medarbetarna som arbetar på förskolan själva sköter om både daglig matlagning med värming av huvudrätt samt tillredning av pasta, ris eller potatis samt sallad. De tar även själva hand om städningen av lokalen. Att under de förutsättningarna klara av egenkontroll både gällande livsmedelshantering och städning är utmanande och kräver medarbetare som både ska kunna alla uppgifter samt vara villiga att utföra dem. Samtidigt som de förväntas att leverera en förskola av hög kvalitet pedagogiskt vilket ofta blir en svår utmaning.

Vårdnadshavare ser ofta kvaliteten i förskolan med fokus på omsorgen kring barnen och den är ofta god på de små förskolorna. Små förskolor bemannade med i grunden samma medarbetare fungerar ofta bra och är uppskattade verksamheter. Men det är mycket utmanande att kunna få tag på vikarier på dessa enheter då en stor del av arbetet är ensamarbete med barnen och för att trygga barnen i verksamheten leder det till att vikarier inte kan stötta upp på samma sätt som på en större förskola där arbetet sker i samspel med andra kollegor. Verksamheterna blir sårbara och bygger starkt på enskilda medarbetare och inte på ett starkt arbetslag som bär upp verksamheten.

En annan risk för pedagogerna är att inte kunna ta ut den pedagogiska utvecklingstiden som de har rätt till och behöver för att bedriva undervisning. Det blir svårt att få tid utanför barngruppen när man ibland arbetar ensam. Sårbarheten är stor om man jämför med en större förskola där man kan hjälpas åt i större utsträckning vid frånvaro och kompetensutveckling. Det finns stora svårigheter att rekrytera legitimerade förskollärare till de små förskolorna. Det vilar ett otroligt stort ansvar på den förskollärare som ensam får ta ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet. Något som ofta lyfts är vikten av att reflektera med kollegor och att samspelet mellan förskollärare är en god grund för utveckling av verksamheten.

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Läroplanen har ett antal mål kopplat till omsorg, utveckling och lärande. Till exempel ska förskolan ge varje barn förutsättningar att utveckla sin förmåga att fungera i grupp, samarbeta, hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter. Förskolan ska även ge varje barn förutsättning att utveckla sin förmåga att lyssna på och reflektera över andras uppfattningar. De olika barnens behov och intressen ska ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av utbildningen, och att flödet av barnens tankar och idéer ska tas tillvara för att skapa mångfald i lärandet. För detta behövs det många olika kamrater.

Dessa utmaningar kan inte avhjälpas av ytterligare resurstilldelning (se även avsnittet om ekonomiska konsekvenser och riskanalys längre ner i detta utlåtande).

Lagkrav

Skollag (2010:800) 8 kap. Förskolan

8 § Huvudmannen ska se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö.

12 § Hemkommunen ansvarar för att utbildning i förskola kommer till stånd för alla barn i kommunen som ska erbjudas förskola och

1. vars vårdnadshavare önskar det, eller
2. som ska tas emot i förskolan efter ett erbjudande om plats enligt 14 a §.

Hemkommunen får fullgöra sina skyldigheter genom att erbjuda barnet motsvarande utbildning i fristående förskola.

Om det finns särskilda skäl, får hemkommunen komma överens med en annan kommun om att denna i sin förskola ska ta emot barn vars utbildning hemkommunen ansvarar för. Lag (2022:833).

13 § Ett barn har rätt att bli mottaget i förskola med offentlig huvudman i en annan kommun än hemkommunen, om barnet med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens förskola. Innan kommunen fattar beslut om att ta emot ett sådant barn ska den inhämta yttrande från barnets hemkommun.

Efter önskemål av barnets vårdnadshavare får en kommun även i annat fall i sin förskola ta emot ett barn från en annan kommun.

15 § Ett barn ska erbjudas plats vid en förskoleenhet så nära barnets eget hem som möjligt. Skälig hänsyn ska tas till barnets vårdnadshavares önskemål.

17 § En kommun som i sin förskola har ett barn från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för barnets utbildning av barnets hemkommun, om mottagandet grundar sig på 13 § första stycket.

21 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje barn vid förskoleenheten. Bidraget består av ett grundbelopp enligt 22 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 23 §.

22 § Grundbeloppet ska avse ersättning för

1. omsorg och pedagogisk verksamhet,
2. pedagogiskt material och utrustning,
3. måltider,
4. administration,
5. mervärdesskatt, och
6. lokalkostnader.

Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till sin egen förskola.

Koppling till gällande styrdokument

Läroplanen för förskolan belyser vikten av barngruppen som grund för lärande i förskolan (Lpfö 2018, sid. 11):

”Barngruppen och samspelet mellan barnen är en viktig och aktiv del i barnens utveckling och lärande i förskolan. Undervisningen ska baseras på såväl att barnen lär tillsammans och av varandra som samspelet mellan vuxna och barn. Alla som ingår i arbetslaget ska därför vara uppmärksamma på alla barns möjligheter till samspel mellan enskilda barn, i barngruppen och med de vuxna.”

Lärandet stöttas av genom att barn lär tillsammans (Lpfö 2018, sid. 11). Om det sociala samspelet blir allt för begränsat blir det svårt att nå målen i läroplanen.

”Barnen lär sig genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande men också genom att iaktta, samtala och reflektera. Barnens lärande kan bli mångsidigt och sammanhängande om arbetssätten varierar och miljön är utmanande och stimulerande samt lockar till lek och aktivitet.”

Ytterligare en aspekt som belyser vikten av barnen på förskolans lärande i grupp finns i läroplanen (Lpfö 2018, sid. 10):

”Alla barn ska få uppleva den tillfredsställelse och glädje det ger att göra framsteg, övervinna svårigheter och att vara en tillgång i gruppen.”

Lekens betydelse i förskolan har ytterligare lyfts fram i läroplanen (Lpfö 2018, sid. 8):

”Alla barn ska ges möjlighet att delta i gemensamma lekar utifrån sina förutsättningar och sin förmåga.”

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Befolkningsprognosen från januari 2024 visar att barnantalet i Hallstavik sjunkit de senaste åren. Antalet barn i förskoleålder bedöms därefter ligga kvar på ungefär samma nivå under hela prognosperioden fram till 2033. Redan idag finns det överkapacitet och att avveckla verksamheten i Herräng blir ett led i att hushålla med resurserna i förskoleverksamheten.

Herrängs förskola har under 2023 ett lokaliseringsbidrag på 133 000 kronor då den ligger på landsbygden och har få barn i verksamheten. Under 2023 har barnantalet varit 11 barn på våren och 7 under hösten 2023 i genomsnitt 9,4 barn per månad på förskolan. När barnantalet minskar 2024 till närmare 5 barn i snitt över året kommer överskjutande kostnaderna öka betydligt mer. Underskottet i Herräng 2023 var 304 000 kronor med det högre barnantalet. Kostnaderna per plats kommer öka betydligt 2024.

Kostnader för mattransporter av lunch till förskolorna bärs gemensamt på avdelningschefen för förskolans ansvar. I budgetarbetet mot 2024 uppskattas kostnaden för mattransport till Herräng till nära 343 000 kronor per år. Maten hämtas upp på Hallsta skola och transporteras till Herräng. Med ett

genomsnittsnitt av 5 barn på förskolan 2024 blir det en kostnad på 286 kr per portion och dag för transporten av maten. Kostnaden per serverad portion i Herräng är utifrån detta minst 10 gånger så hög i Herräng motsvarande medelkostnaden på andra förskolor. Utöver transporten behövs det tillagning och servering av maten till barnen. Kostnaden för transporten drabbar inte enheten i Herräng direkt men belastar den totala ekonomin för förskoleverksamheten och Norrtälje kommun negativt. Samtidigt är inte köket i lokalen anpassat för tillagning så det är inte ett aktuellt alternativ.

Den interna årshyran för lokalen i Herräng är 2024, 185 900 kronor eller 37 180 kr per barn och år med 5 barn inskrivna i verksamheten. Hyreskostnaden är nästan det dubbla mot medelhyran per barn i de kommunala förskolorna. Samtidigt finns det gott om lediga förskoleplatser i Hallstavik som även de driver upp den ökade hyreskostnaden per förskoleplats.

Kostnaderna ovan beskriver de direkta kostnader som ligger kopplade till förskolans drift och organisation av förskolan. I anslutning till förskolan som hyrs in av Barn- och utbildningsförvaltningen ligger den nedlagda Herrängsskolan. Fastigheterna ligger i direkt anslutning till förskolan och den lokalen finns lokaliserad i Norrtälje kommuns lokalbank sedan skolan stängdes. Då fastigheterna sitter ihop har bedömningen varit att det inte är möjligt att bara sälja skollokalen. Kostnaden för den tomma skolan ligger således kvar på Norrtälje kommun.

Även med den aktuella utgiftsbilden är det svårt att få verksamhetens pedagogiska delar att fungera utifrån de krav som ställs i Skollag och Läroplan (vilket framgår av analys av förutsättningar för att driva små förskoleenheter som Herrängs förskola tidigare i detta utlåtande).

Risker som kan förändra förutsättningarna

Det finns en risk att fler av vårdnadshavarna väljer att byta förskola för barnen efter att ett eventuellt beslut om nedläggning fattas. Om det blir mycket få barn kvar på förskolan kan förvaltningen komma att återkomma med förslag om att tidigarelägga stängningen.

Det finns även en risk att medarbetare på förskolan söker annat arbete under perioden i väntan på avvecklingen och då kan vikarier behöva sättas in för att hålla verksamheten öppen. Dessa risker bedöms kunna hanteras inom av verksamheten inom ramen för genomförande av avvecklingen.

Barnkonsekvensanalys

För barnen och vårdnadshavarna kan det innebära en något längre väg till förskolan, men barnen kommer till ett större sammanhang med många olika kamrater och en mindre sårbar verksamhet med större utvecklingsmöjligheter.

I Hallstaviks tätort finns det en fristående förskola och tre verksamheter i kommunal regi. Barnen kommer att erbjudas förtur till platser på en angivna kommunala förskolor. Önskar vårdnadshavarna något annat alternativ finns möjlighet att söka sig till de verksamheterna.

Resvägen med bil är cirka 10 kilometer och tar enligt reseplanerare ungefär 12 minuter på sommarväg. Om en familj bor i Herräng och inte har bil kan det vara en utmaning att åka till Hallstavik med buss och lämna på förskola.

Beslutet kommer att meddelas de berörda med framförhållning för att under hösten 2024 möjliggöra goda planeringsförutsättningar för barn, vårdnadshavare och personal. Barn- och utbildningskontoret anser det vara av stor vikt att informationen om nedläggning kommuniceras på ett lämpligt sätt till de berörda, så att de ges möjlighet att ställa frågor samt uttrycka eventuella synpunkter.

Nackdelar med i vissa fall längre resvägar måste ställas mot barnens möjlighet att delta i en större verksamhet med bättre förutsättningar för en stabil verksamhet. Förvaltningens bedömning är barnen idag inte kan dra full nytta av de möjligheter som en allt för liten enhet innebär för förskoleverksamheten och att beslutet därför gynnar barnen.

Förvaltningens analys och slutsatser

Sjunkande volymer

Utifrån att Herrängs förskola under en lång period haft ett lågt barnantal som inte ser ut att öka den kommande befolkningsprognosperioden fram till 2033 bör förskolan avvecklas senast 31 december 2024. Det finns gott om förskoleplatser vid kommunala enheter i Hallstavik där barnen kommer kunna erbjudas förtur till plats.

Analys kring vikten av att barnen på förskolan har tillgång till en barngrupp

Om barngruppen blir kraftigt begränsad utmanas möjligheten för barnen att samspela med kamrater i liknande ålder, intresse och utvecklingsfas. För att det skall finnas goda förutsättningar för samspel är det rimligt att tänka två pojkar respektive flickor per årskull i förskolan är ett önskvärt läge för att gynna samspelet. Det medför att det på förskolan bör vara minst 20 barn (i åldrarna 1 - 5 år och fyra barn/årskull) för att skapa en lämplig sammansättning av kamrater för samspel med alternativa kontaktytor för barnen.

Genom att barn lär av barn följer av resonemanget ovan att det kan uppstå problem när grupperna blir för små. Då begränsas tillgången till kamrater vilket kan medföra negativa effekter för barnens utveckling och lärande. För att kunna möta målet med gemensamma lekar behöver det finnas barn som kan utmana och stimulera varandra. Erfarenheter i förskolorna är att när det blir för få barn begränsas kontaktytorna och det finns en risk för utanförskap i det lilla sammanhanget. Den verksamhet som idag bedrivs på Herrängs förskola är därför inte förenlig med intentionerna i förskolans läroplan.

Barn på små orter med begränsat socialt umgänge gynnas av utökade kontaktytor med ett utvecklat socialt sammanhang på förskolan. Förvaltningens erfarenhet är att detta ofta uttrycks av vårdnadshavare efter att barn bytt från den lilla förskolan till ett bredare sammanhang. Vårdnadshavarnas nöjdhet med omsorgen är ofta stor på de minsta förskolorna och trygghet är starkt uppskattad. För verksamheten fungera det bra när medarbetarna är på plats men det är mycket svårt att organisera när det behövs vikarier på enheterna. På enheter som ligger utanför centralorterna och har en liten bemanning blir det mycket ensamarbete på förskolan. Det är därför svårt att finna vikarier som är kända för och som känner barnen.

Ekonomiska konsekvenser

Hyreskontraktet för lokalen som förskolan är belägen i kommer att sägas upp av barn- och utbildningskontoret, vilket möjliggör avyttring tillsammans med den intilliggande skolan.

God hushållning med kommunala resurser är en förutsättning för att fatta hållbara strukturella beslut. Utifrån de kalkyler som redovisas ovan är förvaltningens bedömning att det föreslagna beslutet påverkar Norrtälje kommuns ekonomi på ett sätt som ökar förutsättningarna för att nå god ekonomisk hushållning och Norrtälje kommuns mål att ha en sund och hållbar ekonomi i balans.

Konsekvenser för barn

Nackdelar med i vissa fall längre resvägar måste ställas mot barnens möjlighet att delta i en större verksamhet med bättre förutsättningar för en stabil verksamhet. Förvaltningens bedömning är barnen idag inte kan dra full nytta av de möjligheter som en allt för liten enhet innebär för förskoleverksamheten och att beslutet därför gynnar barnen.

Förvaltningens slutsatser och förslag till beslut

Förslaget är att förskolan i Herräng avvecklas 31 december 2024. De barnen som då behöver erbjudas placering på andra adresser kommer erbjudas förtur till angivna kommunala förskolor i Hallstavik, alternativt själva kunna söka sig till ett annan fristående eller kommunal förskola.

Valbarheten av och kön till förskolan förslås omedelbart att stängas under förutsättning att ett beslut om avveckling fattas.

Förskolans lokaler förslås sägas upp till tidigast möjliga frånträdesdatum under förutsättning att ett beslut om avveckling fattas.

Under förutsättning att beslut om avveckling fattas kommer berörda vårdnadshavare, medarbetare och arbetstagarorganisationer att få del av information kring förutsättningar och process framåt enligt en av förvaltningen fastställd kommunikationsplan.

En eventuell övertalighet på grund av den föreslagna avvecklingen kommer att hanteras inom ramen för rektors och skolchefs ordinarie arbete enligt med gällande regler och kollektivavtal. En sådan process sker i samverkan med arbetstagarorganisationerna. Förvaltningens bedömning är att det vikande barnantalet i Norrtälje kommun kommer att leda till en övertalighet inom förskolan under 2024, oavsett detta beslut. Förvaltningen ser därför att avvecklingen bidrar till att skapa en mer samlad struktur där risken för mindre neddragningar på flera platser kan reduceras.

Om intresset från boende i Herräng finns för barnomsorg i mindre skala i området är ett alternativ att någon ansöker om att i enskild regi starta upp pedagogisk omsorg i området. Norrtälje kommun bedriver inte sådan verksamhet i kommunal regi, men har att behandla en eventuell sådan ansökan i enlighet med gällande rutiner.

Tidplaner

2024-05-06	Handlingar kommuniceras till nämndens ledamöter
2024-05-07	Från detta datum och framåt lämnas information till vårdnadshavare, medarbetare och arbetstagarorganisationer enligt fastställd kommunikationsplan. Samtliga vårdnadshavare kommer under processen att bjudas in till vårdnadshavarmöten på nuvarande förskola.
2024-05-27	Beslutsunderlaget behandlas i Barn- och Skolnämnden
Vid justering	Efter justering av protokoll stängs valbarhet och eventuell kö till förskolan. Information lämnas till vårdnadshavare med inskrivna barn eller barn som står i begrepp att börja om processen framåt.
Vid laga kraft	När beslutet har vunnit laga kraft sägs lokalerna upp.
Sep/okt. 2024	Vårdnadshavare med barn födda 2019 och senare med placering på Herrängs förskola får erbjudande om förtur till angivna kommunala förskolor från 1 januari 2025. Vårdnadshavarna bjuds in till öppna hus på alternativa kommunala förskolor i Hallstavik och får önska förskola bland dem.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Magnus Lindblå
Avdelningschef
Barn- och utbildningskontoret

Beslut skickas till

Rektor Herrängs förskola
Avdelningschef förskolan
Skolchef förskolan
Avdelningen för kvalitetsutveckling och strategisk planering
Barn- och elevadministrationen